

Одеська
обласна бібліотека
для юнацтва

Департамент культури, національностей, релігій та
охорони об'єктів культурної спадщини
Одеської облдержадміністрації
Одеська обласна бібліотека для юнацтва

Великий чарівник - Гаррі Гудіні.

До 150-річчя від дня народження

Методико-бібліографічний нарис

Одеса - 2024

Великий чарівник – Гаррі Гудіні. До 150-річчя від дня народження: метод.-бібліогр. нарис / Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одес. облдержадмін., Одес. обл. б-ка для юнацтва, Наук.-метод. від. ; [підгот.К.І. Благодар; техн. ред. Т.О. Величко; відп. за вип. О. А.Чоловська]. – Одеса, 2024. – 11 с.

Нарис присвячений 150 річчю від дня народження американського майстра ілюзій – Гаррі Гудіні. Цікаві факти із життя, книги, фільми, інтернет - ресурси допоможуть бібліотечним працівникам провести захоплюючий захід.

Підготувала: К. І. Благодар, завідувачка НМВ

Відповідальна за випуск: О. Чоловська

Технічний редактор: Т. Величко

Ерік Вейс, він же Гаррі Гудіні, майстер ілюзій, 150 років тому був величезною знаменитістю. Гудіні народився 24 березня 1878 року в 6-му районі Будапешта (Терезварош). Також відомо, що його бабуся з равинської сім'ї Вайс народилася і проживала в селі Йовря (нині Сторожниця, Закарпатська область України).

Йому було лише чотири роки, коли його родина переїхала до Сполучених Штатів та оселилися в містечку Епплтон (штат Вісконсін), де його батько отримав пост рабина.

Фокуси захопили хлопчика із шести років. Можливо, до цього його підштовхнув потяг до солодоців, які закривали від дітей у шафі, але це не заважало ласувати ними, залишаючи замок незайманим.

Щоб вивчити будову замків, Еріх вступив вчитися слюсарній справі, де й відточив майстерність виготовлення найтонших відмичок для будь-яких замків. Довелося йому попрацювати і розсильним, і продавцем газет, і чистильником взуття.

Гудіні з матір'ю Сесілією
Штайнер і дружиною Бессі (Елізабет),
1907 рік.

Незабаром майбутній ілюзіоніст зовсім втік з дому, почав мандрувати з цирком, де, будучи обв'язаним мотузками, показував чудеса звільнення і, підвішений за ноги вниз головою, збирав з підлоги голки віками. Еріх практикував також трюки із картами, стрічками. Один із перших номерів – поява висушеної горошини під однією з трьох чашок, що отримав назву «Гра з горошиною». А головне – юнак багато часу приділяв тренуванню тіла, розвиваючи гнучкість, зміцнюючи м'язи.

Його молодший брат Ференц пішов за ним. Вони намагалися працювати разом.

Удвох із братом вони показували трюк, коли брата зі зв'язаними руками замикали в ящик, а Гаррі вставляв на кришку ящика. Засмикувалася фіранка. А коли через мить фіранка відчинялася, брат уже стояв на шухляді, а Гаррі з пов'язаними руками був у шухляді.

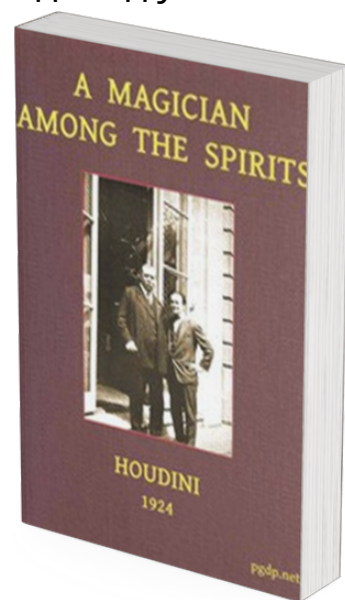
Невдовзі Ференц став його менеджером та організовував шоу.

В 1892 году Еріх узяв псевдонім Гудіні на честь французького фокусника Гудена.

Гаррі Гудіні прославився унікальними трюками зі звільнення з ланцюгів, гамівних сорочок, тюремних камер, скринь і ємностей з водою. Деякі його хитрощі залишилися нерозкритими і сьогодні. Одне можна сказати напевно: він був спортсменом, тренувався щодня, тому м'язи у нього були як у атлета. Він виживав хвилини на одному диханні та мав творчі ідеї. Найнявши добрих майстрів, створював дивні пристрої для вистав.

Він дев'ять років був президентом Товариства американських фокусників і люто викривав обман публіки конкурентами — модними тоді медіумами.

1920 року Гудіні поїхав на гастролі в Англію і передав Артуру Конан Дойлу свою книгу «Чарівник серед духів». Це була досить дивна пропозиція дружби, оскільки робота викривала спіритуалістів, а творець Шерлока Холмса і доктора Ватсона значився серед апостолів нової релігійної течії. У листуванні сер Артур схиляв Гудіні визнати можливість спілкуватися з духами. Ілюзіоніст відповів у необразливому тоні: мовляв, він налаштований скептично, але відкритий для нових знань.

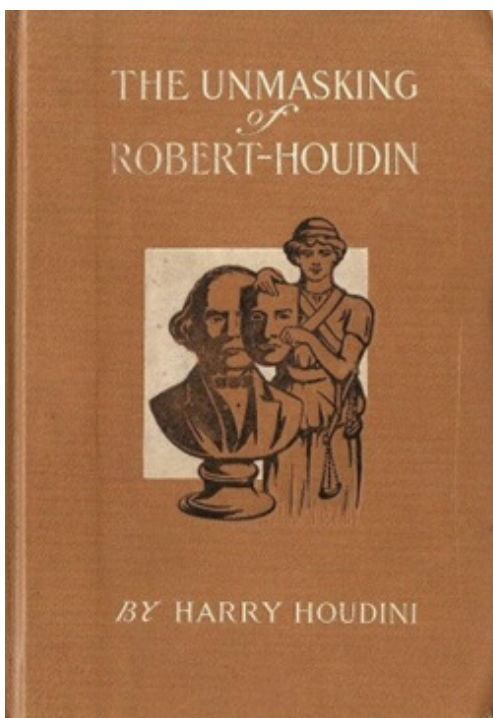
Вони зустрілися в будинку письменника 14 квітня 1920 року, сподобалися один одному і, хоч не зійшлися в поглядах, почали дружити сім'ями. Сеанси лондонських медіумів на Гудіні враження не справили. У листах друзям він називав шахраями всіх, хто зображував зв'язок з потойбічним світом.

Артур Конан Дойл (ліворуч)
і Гаррі Гудіні (праворуч)
в Америці, 1923 рік.

А ви знали, що найвеличніший ілюзіоніст Гарі Гудіні був ще й письменником?

Перу Гудіні належить кілька книжок, зокрема й ця – **«Творці чудес та його методи»**. Книга розповідає про безліч незвичайних історій найвидатніших фокусників, починаючи з XVII і до початку XX століття. Переважно, європейських та американських. З деякими автор був знайомий особисто, описуючи їх виступи особливо ретельно. Про інших – він збирав матеріали з різних джерел, від старих книжок та щоденників до афіш. Прагнення розгадати секрети своїх колег були для Гудіні чимось подібним до пристрасті, і в цій книзі він зібрав найяскравіші історії найдивовижніших і загадкових людей своєї професії.

Книга **«Розкриття Робера-Гудена»** авторства Гаррі Гудіні - захоплююча подорож у світ магії та фокусів. У цій книзі можна дізнатися багато цікавого про великого французького мага та фокусника Жана Евдмара Робера-Гудена. Гудіні не лише розкриває таємниці найвідоміших трюків Робера-Гудена, а й розповідає про його життя, кар'єру та вплив на світ магії. Яскраві ілюстрації, цікаві факти й захоплюючий стиль письма роблять цю книгу захоплюючим читанням для всіх любителів магії та екстравагантних виступів.

Похований з фараонами (Під пірамідами, Заточений з фараонами (англ. «Imprisoned with the Pharaohs», «Under the Pyramids», «Entombed with the Pharaohs»)) – розповідь американського письменника Говарда Філіпса Лавкрафта, написана з Гаррі Гудіні у лютому 1924. Вперше опубліковано у журналі «Weird Tales» за травень-липень 1924 року.

У творі ведеться оповідь від першої особи ілюзіоніста Гаррі Гудіні і є нібито справжньою історією про те, як він втік з-під пірамід під час його відпустки в Єгипті в січні 1910 року. Гудіні викрали та скинули пов'язаного в яму біля Великого Сфінкса Гізи. Намагаючись знайти вихід, він зіткнувся з істотою, схожою на Сфінкса.

Лавкрафт погодився на цю роботу через гроші, які йому авансом виплатив Джейкоб Хеннебергер, власник «Weird Tales». Джейкоб Хеннебергер, засновник і власник «Weird Tales», хотів зв'язати всесвітньо відомого ілюзіоніста Гаррі Гудіні зі своїм журналом, щоб залучити читачів. Після введення рубрики «Запитайте Гудіні», а також публікації двох оповідань, ймовірно написаних Гудіні, Хеннебергер сам розшукав Лавкрафта в лютому 1924 року і доручив йому написати розповідь про подорож Гудіні до Єгипту.

До перевидання 1939 року оповідання приписувалося особисто Гудіні, який залишився настільки задоволений роботою Лавкрафта, що й після продовжував із ним співпрацювати у кількох невеликих проектах, до смерті самого Гудіні 1926 року.

Оповідання вплинуло на ранню творчість Роберта Блоха на стільки, що він написав продовження цієї історії під назвою «Храм Чорного Фараона».

Гаррі Гудіні – найцікавіші факти

Відомо, що ілюзіоніст потоваришував з президентом США Теодором Рузвельтом. Також ходять чутки про його зв'язки зі спецслужбами. Крім того, він серйозно зацікавився авіацією і здійснив перший в історії політ над Австралією.

В останній десяток років свого життя Гаррі Гудіні почав видавати книги, в яких розкрив багато секретів своїх фокусів. Він також викривав деяких шарлатанів, які заявляли, що їм допомагають надприродні, потойбічні сили. У світлі всього цього його смерть залишається оповитою таємницею. Офіційна версія полягає в тому, що Гудіні помер від перитоніту, але є підозри, що його могли вбити.

✓ Протягом усього життя Гаррі Гудіні не залишав страх померти в злиднях – саме така доля спіткала його батька. Прославившись, він розбагатів, і отримував вдвічі більше грошей, ніж президент США. При цьому він іноді був моторошним скнарою, сумуючи про кожен витрачений долар, але разом з тим зовсім не вмів поводитися з грошима, витрачаючи величезні суми на книги, картини і різні дорогі твори мистецтва.

✓ Незважаючи на те, що у біографії Гаррі Гудіні він зазвичай іменується фокусником, нітрохи не меншу славу йому принесли викриття різноманітних шарлатанів. Зокрема, він у супроводі переодягнених у цивільний одяг співробітників поліції відвідував спиритичні сеанси, щоб вивести на «чисту воду» всіх тих, хто заробляв гроші за допомогою нібито сеансів зв'язку з померлими.

✓ На початку ХХ століття Гудіні встиг неабияк поїздити з гастролями по Російській імперії, до складу якої входила й більша частина нашої України. На очах у численної публіки він демонстрував звільнення з арештантської карети і втечу з камер смертників у Бутирській в'язниці та Петропавлівській фортеці.

✓ Велика частина фокусів Гаррі Гудіні, особливо на зорі його кар'єри, була пов'язана зі звільненням з кайданів і подоланням перешкод, причому він демонстрував це величезній кількості народу. Так, у Великій Британії його одного разу відправили на дно річки в наручниках та ще й з 30-кілограмовим ядром, прикутим до ніг. Через дві хвилини фокусник, розмахуючи кайданами, сплив на поверхню. А іншим разом у США його підвісили в мішку до конструкції на вершині хмарочоса, і він зумів вивільнитися.

Багато трюків великого фокусника, навіть інсценованих, були дійсно небезпечними для життя. З віком Гаррі Гудіні втратив спритність і рухливість, і виступи стали даватися йому складніше. Він неодноразово потрапляв до лікарні з різними травмами навіть після успішного виконання трюків.

Вже будучи успішним і знаменитим, Гудіні зацікавився літаками, які у той час були дуже рідкісними і дорогими. Він навіть придбав собі власний біплан (невеликий літак на кшталт легендарного «кукурудзника»), навчився ним керувати і здійснив перший в історії людства політ над Австралією.

Загинув фокусник у віці 52 років в результаті безглуздої випадковості. Одного разу на гастролях до нього підійшли студенти і запитали, чи дійсно він може витримати удари в живіт будь-якої сили, нічого не відчувши, і Гаррі Гудіні необачно погодився. Через секунду він отримав кілька ударів у живіт від одного зі студентів, не встигнувши напружити при цьому м'язи. Через кілька днів під час виступу Гудіні звалився від болю прямо на сцені – як виявилось, удари викликали у нього розрив апендикса, що призвело до перитоніту, і врятувати ілюзіоніста не вдалося. Студента Гордона Уайтхеда, який завдав йому фатальних ударів, ніхто навіть не заарештував. Відомо, що він був чемпіоном коледжу з боксу.

Заповіт Гудіні називають його останнім фокусом. Він заявив, що рівно через 100 років з дня його смерті заповіт буде оприлюднено, і в ньому будуть розкриті секрети його фокусів, і багато газет до цього дня навіть звільнили першу смугу для такої сенсації. Але ніякі нотаріальні контори в цей день не опублікували ніяких заповітів. Судячи з усього, великий ілюзіоніст всіх наостанок ввів в оману.

У свій час (вельми недовгий) Гаррі Гудіні випускав власний журнал «Щомісячник заклинателів». Всі матеріали для нього відбирав він сам особисто, але незабаром цей задум йому набрид. Втім, за цей час він встиг скромно похвалити себе і опублікувати кілька викриттів фокусників-конкурентів.

Гудіні впродовж усього свого життя свідомо наражав себе на смертельну небезпеку. І хоч насправді він дуже боявся смерті, та більше за все його лякав той факт, що його ім'я колись можуть забути. Найбільший страх так і не здійснився. Він і до сьогодні залишається найвідомішим американським ілюзіоністом та фокусником.

Книги про Гаррі Гудіні

Про цю дивовижну людину вітчизняний читач знає лише за романом Е. Доктороу «Регтайм». Тим часом про Гаррі Гудіні написано цілу бібліотеку книг, феномен його таланту не розгадано й досі.

Гудіні - один з героїв бестселера **Е. Л. Доктороу «Регтайм»** (1975). У 1998 році за мотивами роману було поставлено мюзикл, в якому Гудіні є другорядним персонажем.

А ще роман **Грешема Вільяма «Людина проходить крізь стіну. Правда і вигадка про Гаррі Гудіні»**.

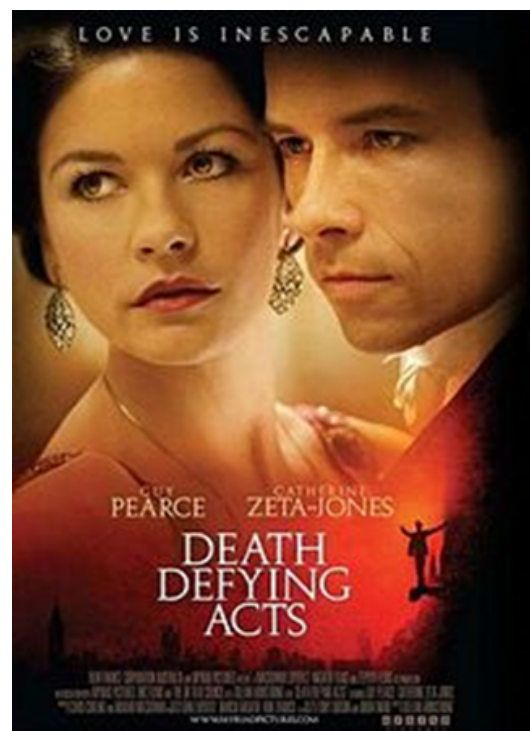
У книзі використані абсолютно невідомі нашому читачеві матеріали, що проливають світло на загадку Гудіні, який міг за свідченням очевидців проходити навіть крізь бетонні стіни тюремної камери.

Фільмографія

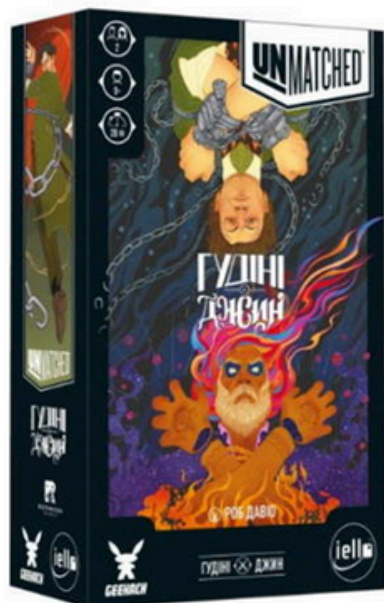
Гудіні — драматичний тригодинний міні-серіал телеканалу History, прем'єра якого відбулася 1 вересня 2014 року в День праці (США). Серіал розповідає історію життя, від відчайдушної бідності в молодості до всесвітньої слави, легендарного ілюзіоніста та виконавця пагонів Гаррі Гудіні, роль якого виконав володар премії «Оскар» Едрієн Броуді.

Смертельний номер — фільм 2007 року. Виробництво: Велика Британія, Австралія. Фільм про історію та передчасну кончину відомого фокусника — Гаррі Гудіні. Події розгортаються на початку ХХ століття, зокрема, 1926-го року — у період найвищого зльоту слави обдарованого фокусника та ілюзюніста. Фільм розповідає про подорож Гаррі Гудіні Великою Британією, коли маг і чарівник вперше показав атракціон «неймовірного вивільнення» (із положення «вгору ногами» у замкненій скрині, заповненій водою). Одночасно з виконанням цього номера ілюзюніст пережив шалену пристрасть до якоїсь леді, з якою познайомився у Шотландії під час гастролей.

«Гудіні і Дойл» — британо-канадський телесеріал 2016 року, який розкриває дружбу між Гаррі Гудіні і сером Артуром Конаном Дойлом. Дія серіалу починається 1901 року в Лондоні невдовзі після публікації Дойлом «Англо-Бурської війни». Гудіні та Дойл виявляються залучені до розслідування кількох загадкових смертей.

Настільна гра — **Unmatched: Гудіні проти Джина** (*Unmatched: Houdini vs. The Genie*) (укр.): *трюки та чари у легендарному бою! Дуель легендарних магів! Українська локалізація!*

Битви легенд у серії настільних ігор Unmatched продовжуються! Сьогодні випускаються на поле протистояння сили ілюзії й магії, а найкращими їх носіями є легенда Гаррі Гудіні та казковий Джин. У самотійному доповненні Unmatched: Гудіні проти Джина (*Unmatched: Houdini vs. The Genie*) (укр.) вас чекають все ті ж легендарні протистояння з новими персонажами, які, до речі, не проти зійтись у поєдинку з іншими героями серії ігор Unmatched. Зробити це можна як у дуельному, так і командному режимах.

Інтернет-ресурси

5 найвідоміших фокусів Гаррі Гудіні, які вдалося розкрити [Електронний ресурс]–Режим доступу: <https://lukr.medialworld/414392/> .– Заголовок з титулу екрану. – Дата звернення: 28.06.2024. – Мова укр.

Бій до смерті: Гаррі Гудіні проти медіумів [Електронний ресурс]–Режим доступу: <https://was.medial/2018-01-09-gudini-proty-mediumiv/> .– Заголовок з титулу екрану. – Дата звернення: 28.06.2024. – Мова укр.

Гудіні — маэстро иллюзии [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.nashlos.info/gudinil/>.– Заголовок з титулу екрану. – Дата звернення: 28.06.2024. – Мова рос.

Гаррі Гудіні – найцікавіші факти [Електронний ресурс] –Режим доступу: <https://pro-cikave.com.ua/cikavi-fakty-pro-garri-gudinil/> .– Заголовок з титулу екрану. – Дата звернення: 28.06.2024. – Мова укр.

Поза межами втеч та ілюзій: як насправді фокусник Гудіні зустрів власну смерть [Електронний ресурс] –Режим доступу: <http://surl.lilufgkd> .– Заголовок з титулу екрану. – Дата звернення: 28.06.2024. – Мова укр.

Методико-бібліографічний нарис

До 150-річчя від дня народження

Великий чарівник – Гаррі Гудіні.

Підготувала: К. І. Благодар, завідувачка НМВ

Відповідальна за випуск: О. Чоловська

Технічний редактор: Т. Величко

Одеська обласна бібліотека для юнацтва

м. Одеса, вул. Ак. Корольова, 46

Тел: (048) 747-22-42; +38(063) 440-37-85

<https://mayakovka.od.ua/>

Е-mail: oubim@ukr.net

oubim.nmv@gmail.com